

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
28 серпня 2025 р.,

протокол №07

Голова Вченої ради

Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра фінансів та цифрової економіки

Схвалено на засіданні кафедри
фінансів та цифрової економіки
26 серпня 2025 р.,

протокол №08

Заступник завідувача кафедри

Світлана ДЯЧЕК

Гарант освітньої програми

Андрій ПОЛЧАНОВ

Розробники:

д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та цифрової економіки
ВИГОВСЬКА Наталія

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та цифрової економіки
ЛИТВИНЧУК Ірина

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 19 / 2</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» затверджена Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування від 28 серпня 2025 р., протокол № 07.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки:	
Змістових модулів –1		2	2
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 9 самостійної роботи – 11	Освітній ступінь «магістр»	Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні	
		24 год.	6 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		66 год.	106 год.
Вид контролю: екзамен			

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 45 % аудиторних занять, 55 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми здобуття вищої освіти – 12 % аудиторних занять, 88 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань щодо управління бюджетними потоками та вироблення практичних навичок при вирішенні питань оптимізації бюджетних доходів та видатків, раціоналізації бюджетного процесу, організації бюджетного контролю.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення сутності, функцій бюджетного менеджменту та змісту бюджетного процесу;
- набуття навичок управління бюджетним процесом, а також уміння збирати, систематизувати й аналізувати інформацію, яка необхідна для складання проекту бюджету та характеризує стан його виконання;
- опанування сучасними технологіями бюджетного менеджменту (в т.ч. фінансово-управлінськими технологіями формування бюджету, бюджетним прогнозуванням, оптимізацією бюджетного дефіциту);
- засвоєння методів управління бюджетним дефіцитом та державним боргом;
- вивчення особливостей організації бюджетного контролю в демократичному суспільстві.
- набуття вмінь вільно орієнтуватися в системі обліку виконання бюджету та в бюджетній звітності;
- оволодіння всіма формами, видами й методами бюджетного фінансового контролю.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених освітньою програмою «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»:

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв’язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 5

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» та освітньою програмою «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»:

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;

- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;

- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;

- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

1.1. Бюджетне планування як складова бюджетного менеджменту.

1.2. Організація виконання бюджету.

1.3. Облік і звітність з виконання бюджету.

1.4. Контроль за виконанням бюджету

1.5. Нормативне регулювання бюджетного процесу: зміни у законодавстві

Тема 2. Суть та структура бюджету держави як об'єкта управління (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

2.1. Характерні ознаки бюджетних відносин: всеохоплюючий і перерозподільний характер, законодавче регулювання, фондовий характер концентрації державних коштів.

2.2. Організація і завдання управління бюджетними потоками.

2.3. Бюджетний устрій і бюджетна система.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 6

2.4. Принципи побудови бюджетної системи.

2.5. Склад і структура бюджетної системи України

Тема 3. Органи оперативного управління бюджетним процесом (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

3.1. Основні завдання, функції та права фінансових органів обласного рівня. Структура фінансового управління.

3.2. Міські та районні фінансові відділи.

3.3. Державна казначейська служба України, її призначення та функції

3.4. Завдання, функції та структура податкової адміністрації

3.5. Структура Державної казначейської служби України.

3.6. Завдання, функції та структура Рахункової палати України.

3.7. Державний фінансовий аудит.

Тема 4. Бюджетний процес і бюджетний регламент. Організація бюджетного планування в Україні (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

4.1. Бюджетний процес: стадії бюджетного процесу; завдання бюджетного планування, які вирішують відповідні органи; принципи бюджетного планування.

4.2. Бюджетний регламент: необхідність існування документа – бюджетний регламент; зміст бюджетного регламенту; встановлення відповідальності за порушення бюджетного регламенту.

4.3. Підготовча робота, яка передуює складанню бюджету: основні макропоказники економічного і соціального розвитку України; аналіз виконання бюджету за попередній рік і очікуване виконання за поточний; інструктивні листи про особливості складання розрахунків до проектів бюджетів на наступний бюджетний рік; Постанова Верховної Ради України “Про основні напрями бюджетної політики на відповідний рік (бюджетна резолюція)”.

4.4. Порядок і терміни складання Державного бюджету України: попередній проект бюджету; підготовка та розгляд пропозицій і зауважень щодо проєктованих показників; скорегований проект бюджету.

4.5. Порядок і терміни розгляду і затвердження Державного бюджету України: розгляд у Кабінеті Міністрів; Президент України; розгляд у постійних комісіях при Верховній Раді; затвердження проекту Державного бюджету.

4.6. Закон України “Про Державний бюджет України” та його зміст.

4.7. Порядок і терміни складання, розгляду та затвердження республіканського бюджету АРК та місцевих бюджетів України. Їх взаємозв’язок із проектом Державного бюджету.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 7

Тема 5. Організація виконання бюджету (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

5.1. Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, які забезпечують виконання дохідної частини бюджету.

5.2. Розпис доходів та видатків. Бюджетна класифікація: порядок та терміни складання розпису доходів і видатків; бюджетна класифікація доходів бюджету; складові доходів бюджету.

5.3. Організація розрахунків юридичних і фізичних осіб з бюджетом: документи, на підставі яких здійснюється перерахування платежів до бюджету; установи, які приймають платежі; готівкова та безготівкова форми розрахунків.

5.4. Документооборот, пов'язаний із мобілізацією доходів до бюджету.

5.5. Касове виконання бюджету: системи косового виконання бюджету; установи, які здійснюють касове виконання дохідної частини бюджету.

5.6. Джерела утворення та напрямки використання грошових коштів бюджету.

5.7. Бюджетна класифікація видатків (функціональна, відомча, економічна).

5.8. Поняття бюджетного фінансування та його організація: органи, які беруть участь у бюджетному фінансуванні; загальні організаційні схеми бюджетного фінансування; принципи фінансування витрат по бюджету; розпорядники коштів, їх права і обов'язки.

5.9. Методи і види фінансування із бюджету: методи відкриття кредитів та перерахування коштів з рахунка бюджету на рахунки розпорядників коштів; фінансування із Державного бюджету – здійснення видатків і оплата витрат (оплата рахунків і видача готівкою). Документооборот в процесі фінансування із Державного бюджету; фінансування із місцевого бюджету. Документооборот у процесі фінансування із місцевого бюджету.

5.10. Касове виконання видаткової частини бюджету.

5.11. Бюджетні трансферти і порядок їх виділення та перерахування. Бюджетні позички: порядок видачі та погашення.

5.12. Взаємні розрахунки між бюджетами: причини виникнення та порядок проведення.

5.13. Взаємозалік коштів по фінансуванню в рахунок погашення недоїмки по належних по бюджету платежах: порядок проведення.

5.14. Вилучення коштів на користь Державного бюджету.

Тема 6. Облік виконання бюджету у фінансових органах (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

6.1. Організація обліку виконання бюджету у фінорганах та її складові: завдання обліку виконання бюджету у фінорганах; первинні документи, якими оформляються операції щодо виконання бюджету; облікові реєстри, в яких

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 8

відображаються ті чи інші операції, і порядок ведення запису в них; план рахунків з обліку виконання бюджету.

6.2. Баланс виконання бюджету.

6.3. Облік грошових коштів бюджету.

6.4. Облік доходів бюджету.

6.5. Облік видатків бюджету.

6.6. Визначення результатів виконання бюджетів. Річне заключення рахунків поточного обліку виконання бюджету.

Тема 7. Звітність про виконання бюджету (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

7.1. Організація та види бюджетної звітності в Україні.

7.2. Місячні форми звітності розпорядників коштів про використання бюджетних асигнувань та їх характеристика.

7.3. Склад документів квартальної і річної звітності розпорядників коштів та їх характеристика.

7.4. Звітність органів Державної казначейської служби про виконання Державного бюджету.

7.5. Звітність фінансових органів про виконання місцевих бюджетів.

7.6. Вдосконалення бюджетної звітності в Україні.

Тема 8. Контроль за використанням бюджетних коштів (ЗК5, СК3, СК4, СК6, СК7, ПР03, ПР04)

8.1. Звітність розпорядників коштів, які фінансуються із Державного і місцевих бюджетів.

8.2. Звітність органів Державної казначейської служби про виконання Державного бюджету.

8.3. Звітність фінансових органів про виконання місцевих бюджетів.

8.4. Порядок і терміни затвердження звіту про виконання бюджету.

8.5. Сутність, призначення і види бюджетного контролю.

8.6. Органи державного фінансового контролю в Україні: розмежування функцій.

8.7. Методи та форми бюджетного контролю. Класифікація ревізій.

8.8. Порядок проведення ревізій Державною аудиторською службою.

8.9. Оформлення результатів ревізії та їх реалізація.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025	
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 9	

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1								
Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту	18	4	2	12	14	2	2	10
Тема 2. Суть та структура бюджету держави як об'єкта управління	16	4	2	10	14	2	2	10
Тема 3. Органи оперативного управління бюджетним процесом	20	4	4	12	14	2	2	10
Тема 4. Бюджетний процес і бюджетний регламент. Організація бюджетного планування в Україні	20	4	4	12	12	2	-	10
Тема 5. Організація виконання бюджету	12	4	4	4	20	-	-	20
Тема 6. Облік виконання бюджету у фінансових органах	12	4	2	6	12	-	-	12
Тема 7. Звітність про виконання бюджету	10	2	2	6	14	-	-	14
Тема 8. Контроль за використанням бюджетних коштів	11	4	3	4	20	-	-	20
Модульний контроль 1	1	-	1	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 1	120	30	24	66	120	8	6	106
ВСЬОГО	120	30	24	66	120	8	6	106

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 10

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1			
1	Сутність та складові бюджетного менеджменту	2	2
2	Суть та структура бюджету держави як об'єкта управління	2	2
3	Органи оперативного управління бюджетним процесом	4	2
4	Бюджетний процес і бюджетний регламент. Організація бюджетного планування в Україні	4	-
5	Організація виконання бюджету	4	-
6	Облік виконання бюджету у фінансових органах	2	-
7	Звітність про виконання бюджету	2	-
8	Контроль за використанням бюджетних коштів	3	-
	Модульний контроль 1	1	-
РАЗОМ		24	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 11

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1			
1	Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту Контроль за виконанням бюджету Особливості бюджетного процесу в європейських країнах	12	10
2	Тема 2. Суть та структура бюджету держави як об'єкта управління Принципи побудови бюджетної системи європейських країн	10	10
3	Тема 3. Органи оперативного управління бюджетним процесом Особливості та моделі формування Рахункових палат у світі Взаємодія органів оперативного бюджетного контролю	12	10
4	Тема 4. Бюджетний процес і бюджетний регламент. Організація бюджетного планування в Україні Порядок і терміни розгляду і затвердження Державного бюджету України: розгляд у Кабінеті Міністрів; Президент України; розгляд у постійних комісіях при Верховній Раді; затвердження проекту Державного бюджету. Порядок і терміни складання, розгляду та затвердження республіканського бюджету АРК та місцевих бюджетів України. Їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету.	12	10
5	Тема 5. Організація виконання бюджету Бюджетні трансферти і порядок їх виділення та перерахування. Бюджетні позички: порядок видачі та погашення. Взаємні розрахунки між бюджетами: причини виникнення та порядок проведення	4	20
6	Тема 6. Облік виконання бюджету у фінансових органах Визначення результатів виконання бюджетів. Річне заключення рахунків поточного обліку виконання бюджету.	6	12
7	Тема 7. Звітність про виконання бюджету Звітність фінансових органів про виконання місцевих бюджетів. Вдосконалення бюджетної звітності в Україні.	6	14
8	Тема 8. Контроль за використанням бюджетних коштів Порядок проведення ревізій Державною аудиторською службою. Оформлення результатів ревізії та їх реалізація.	4	20
РАЗОМ		66	106

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 12

7. Індивідуальні самостійні завдання

Підготувати доповідь на теми (8-10 сторінок):

1. Фінансове забезпечення діяльності підприємств комунальної власності.
2. Формування нової системи фінансового вирівнювання в Україні.
3. Організація системи трансфертів в Україні.
4. Формування системи державних соціальних стандартів в Україні.
5. Формування місцевих позабюджетних фондів в Україні.
6. Фінансування житлово-комунального господарства та проблеми комунальних платежів.
7. Фінансування з місцевих бюджетів культурно-освітніх закладів.
8. Роль трансфертів у міжбюджетному регулюванні.
9. Фінансовий контроль на місцевому рівні та шляхи його удосконалення.
10. Місцеве господарство та джерела його фінансування.
11. Проблеми місцевого самоврядування в ході бюджетної реформи.
12. Основні напрями реформи міжбюджетних відносин в Україні.
13. Бюджетний процес в органах місцевого самоврядування.
14. Місцеві бюджети в контексті бюджетної реформи.
15. Удосконалення міжбюджетних відносин у контексті реформування адміністративно-територіального устрою України.
16. Муніципальні позики як джерело поповнення місцевих бюджетів.
17. Шляхи зміцнення власної доходної бази місцевого самоврядування.
18. Місцеві фінансові органи та їх функції.
19. Фінансове вирівнювання як метод здійснення державної регіональної політики.
20. Управління бюджетом при казначейському обслуговуванні місцевих бюджетів.
21. Основні інструменти управління видатками місцевих бюджетів.
22. Міжбюджетні відносини та їх вплив на місцеві бюджети.
23. Організація фінансового контролю на місцевому рівні.
24. Структура місцевого господарства та джерела його фінансування.
25. Проблеми збалансування місцевих бюджетів.
26. Роль місцевих фінансів в умовах формування ринкових відносин.
27. Фінансова політика місцевих органів влади та управління.
28. Фінансування надання державних і громадських послуг.
29. Фінансова автономія місцевих органів влади.
30. Особливості здійснення бюджетного контролю в європейських країнах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 13

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань) – Дискусійний метод – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання наукових статей)
ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань) – Дискусійний метод – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання наукових статей)

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ – Експрес-тестування – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ – Експрес-тестування – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 14

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

- поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми здобуття вищої освіти;
- поточний та підсумковий контроль – для здобувачів заочної форми здобуття вищої освіти.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі письмової підсумкової роботи.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100
Для здобувача заочної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 15

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	55	55
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	5	5
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій 3. Інші види робіт (наводиться перелік інших видів робіт)	до 20	до 20
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	5	5
Участь у дискусії	5	5
Виконання тестових завдань	10	10
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	35	35
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	55	55

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum(P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НЗ}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$K_{\text{НЗ}}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 16

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача денної форми здобуття вищої освіти	Кількість балів за семестр
Разом за виконання завдань модульного контролю	40

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, склав модульний контроль і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше та бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

У здобувача заочної форми здобуття вищої освіти семестрова оцінка за вивчення навчальної дисципліни формується як сума кількості балів за поточний контроль і кількості балів за підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 36 балів або більше.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 17

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Бюджетний менеджмент	Budget management
2	Бюджетна система	Budget system
3	Бюджетний процес	Budget process
4	Бюджетне планування	Budget planning
5	Стадія бюджетного процесу	Stage of the budget process
6	Бюджетний контроль	Budget control
7	Державний фінансовий аудит	State financial audit
8	Бюджетна класифікація	Budget classification
9	Бюджетне фінансування	Budget financing
10	Місцевий бюджет	Local budget
11	Бюджетний регламент	Budget regulations
12	Розпорядник бюджетних коштів	Budget funds manager
13	Бюджетний устрій	Budget structure
14	Бюджетна звітність	Budget reporting
15	Державна казначейська служба	State Treasury Service
16	Рахункова Палата	Accounting Chamber
17	Державна аудиторська служба	State Audit Service
18	Бюджетні трансферти	Budget transfers
19	Державна фінансова допомога	State financial assistance
20	Державні гранти	State grants
21	Цільове фінансування	Targeted financing

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 18

12. Рекомендована література

Основна література

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Митний кодекс України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник / Зянько В. В. Вінниця: ВНТУ, 2025. 90 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2025/Zjanko_2025_90.pdf
6. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях/ С. В. Качула, Л. В. Лисяк, О.В. Добровольська. Дніпро: Монолит, 2022. 200 с.
7. Литвинчук І.В. Бюджетна система : навч. посібн. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2021. 128 с.

Допоміжна література

1. Nataliia Vyhovska, Ganna Ortina, Vladyslav Iierusalymov, Svitlana Diachek, Iryna Lytvynchuk. Gender budgeting in Ukraine: Tools, financial security and gender equality in economic sectors. Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Economics”. 2024. Vol. 11. № 2, P. 18-29. URL: <https://economics-msu.com.ua/en/journals/tom-11-2-2024/genderne-byudzhetyvannya-v-ukrayini-instrumenti-finansova-bezpeka-ta-genderna-rivnist-u-sektorakh-ekonomiki> SCOPUS
2. Виговська Н.Г., Литвинчук І.В., Іванисько Н.М. Моделі державного фінансового аудиту: закордонний досвід. *Ефективна економіка*. 2025. №5. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.43%20>
3. Виговська Н.Г., Литвинчук І.В. Контрольні функції Державної казначейської служби України. *Ефективна економіка*. 2025. №3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.14>.
4. Виговська Н.Г., Литвинчук І.В., Шинаков А.В. Державний фінансовий аудит: сутність, наукові підходи до визначення. *Економіка, управління та адміністрування*. 2025. №1(111). С. 109-117. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-109-117](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-109-117)
5. Виговська Н.Г., Легенчук С.Ф., Цисар О.В. Оцінка державної фінансової підтримки малого бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. №1. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/2874>
6. Виговська Н. Г., Цисар О. В. Державна фінансова допомога: сутність, критерії ідентифікації, класифікація. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 4(106). С. 129-135. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/296297>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19-05- 05.01/072.00.2/М/ОК7-1- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 19 / 19

7. Виговська Н.Г., Виговський В.Г., Цисар О.В. Система державної фінансової підтримки суб'єктів малого та середнього бізнесу. *Ефективна економіка*. Електронне фахове видання. 2023. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2485/2520>

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Сайт бібліотеки Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://lib.ztu.edu.ua>.
9. Освітній портал Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://learn.ztu.edu.ua>
10. Сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
11. Сервіс Google Академія. URL: <https://scholar.google.com.ua>.
12. Наукометрична база Scopus. URL: <https://www.scopus.com/search/form.uri?display=basic&zone=header&origin=searchbasic#basic>